

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

**Masarykův ústav vyšších studií
Oddělení pedagogických a psychologických studií**

Elektronické podvádění studentů ve škole

Bakalářská práce

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku

Vedoucí práce: doc. PhDr. Dana Dobrovská, CSc.

Jan Kraus

Praha 2017

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení:	Kraus	Jméno:	Jan	Osobní číslo:	441528
Fakulta/ústav:	Masarykův ústav vyšších studií (MÚVS)				
Zadávací katedra/ústav:	Oddělení pedagogických a psychologických studií				
Studijní program:	Specializace v pedagogice				
Studijní obor:	Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku				

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce:
Elektronické podvádění studentů ve škole

Název bakalářské práce anglicky:
Electronic Student Cheating at School

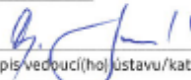
Pokyny pro vypracování:
Cílem bakalářské práce je zjistit, zda dotazovaní žáci středních škol podvádějí za účelem získání nějaké studijní výhody, popsat nejčastější podobu podvodů (klasických a elektronických), motivaci k podvádění a subjektivní zdůvodnění neetického chování. V závěrech empirické sondy budou navrženy způsoby, jak může učitel podvádění omezit.

Seznam doporučené literatury:
VANĚČEK, David. Didaktika technických odborných předmětů. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2016. ISBN 978-80-01-05991-3.
MAREŠ, J. Krivohlavý, J. Komunikace ve škole. Brno: Masarykova univerzita, 1995. 210 s. ISBN 80-210-1070-3.
CIZEK, G.J. Detecting and Preventing Classroom Cheating. Thousand Oaks: Corwin Press, 2003. 167 s. ISBN 0-7619-4655-1

Jméno a pracoviště vedoucí(ho) bakalářské práce:
doc. PhDr. Dana Dobrovská, CSc. (Masarykův ústav vyšších studií)

Jméno a pracoviště konzultanta(ky) bakalářské práce:

Datum zadání bakalářské práce: 20.1.2017 Termín odevzdání bakalářské práce: 5.5.2017
Platnost zadání bakalářské práce: 30.9.2018

 Podpis vedoucí(ho) práce
 Podpis vedoucí(ho) ústavu/katedry
 Podpis děkana(ky)

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

_____	_____
Datum převzetí zadání	Podpis studenta(ky)

Kraus, Jan. Elektronické podvádění studentů ve škole. Praha: ČVUT 2017. Bakalářská práce.
České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracoval samostatně. Dále prohlašuji, že jsem všechny použité zdroje správně a úplně citoval a uvádím je v příloženém seznamu použité literatury.

Nemám závažný důvod proti zpřístupnění této závěrečné práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Praze dne:

podpis:

.....

.....

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval doc. PhDr. Daně Dobrovské, CSc., za odborný dozor a cenné rady a doporučení při vypracovávání této práce. Jakožto i za její vstřícný a osobní přístup.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá problematikou podvádění ve škole. Věnuje se tématice tradičního i elektronického podvádění. Cílem bakalářské práce je zjistit, zda dotazovaní žáci středních škol podvádějí za účelem získání nějaké studijní výhody.

Bakalářská práce má teoreticko-empirický charakter. V teoretické části bude provedena analýza dostupných odborných zdrojů. V empirické části bude provedeno dotazníkové šetření zaměřené na popis forem podvádění, frekvenci jejich výskytu, analýzu motivace k podvádění a postoje vyučujících. V závěru budou navrženy metody prevence podvádění.

Klíčová slova

Motivy k podvádění, formy podvádění, elektronické podvádění, klasické podvádění.

Anotation

This Bachelor's thesis aims to identify the issues of academic dishonesty in an academic environment. It deals with the topics of traditional academic dishonesty and plagiarism in electronic form. The purpose is to determine whether secondary school students commit academic dishonesty in order to receive academic benefits. The thesis has a theoretical and empirical character. In the empirical part, a survey will be carried out focusing on the description of forms of cheating, their frequency, analyzing the motivations and reasons for cheating and teacher's attitudes. The conclusion will propose methods to prevent academic dishonesty.

Key Words

Motivation of academic dishonesty, forms of academic dishonesty, electronic plagiarism, misuse of materials on examination.

Obsah

Anotace.....	5
Klíčová slova.....	5
Anotation.....	5
Key Words	5
Úvod.....	7
TEORETICKÁ ČÁST	8
1. Podvádění ve škole	8
1.1. Klasické podvádění.....	10
1.2. Elektronické podvádění	10
1.3. Postoj studentů	12
2. Příčiny podvádění	14
3. Důsledky podvádění	15
4. Postoje učitelů	15
5. Detekce tradičního podvádění.....	15
6. Detekce elektronického podvádění.....	17
7. EMPIRICKÁ ČÁST.....	19
7.1 Vymezení cíle a problémových otázek, stanovení hypotéz	19
7.2 Volba výzkumné metody.....	19
7.3 Výzkumný soubor.....	20
7.4 Výsledky dotazníkového šetření a jejich analýza.....	20
Závěr.....	32
Literatura:	33
Seznam grafů.....	35
Seznam tabulek	36
Příloha A Dotazník	37

Úvod

Bakalářská práce se zabývá problematikou podvádění u studujících na střední škole. Téma bakalářské práce mě zaujalo především proto, že jsem se již s podváděním při vyučování na střední škole setkal a zajímají mě možnosti, jak se proti tomuto problému dnešní školy vymezit, jaká opatření iniciovat, aby došlo k minimalizaci a prevenci podvádění při výuce a ověřování vědomostí. Nedávná studie Vacka (Vacek, 2013, s. 117) poukazuje na fakt, že nejčastěji podvádějící jsou právě žáci středních škol.

Elektronické podvádění je nástavbou klasického podvádění. Případy elektronických podvodů na vysokých školách, kdy byly opisovány či jinak zneužívány výstupní práce, případně odcizovány či kupovány práce někoho jiného, byly v posledních letech širě medializovány jak v České republice, tak v zahraničí. Je to problém etického charakteru, který je determinován mnoha faktory. Ve své bakalářské práci se budu věnovat analýze nečestného chování na střední škole a metodám prevence.

Bakalářská práce má teoreticko-empirickou podobu. V teoretické části budou prezentovány a analyzovány tištěné a elektronické odborné podklady k tématu, bude uvedena typologie podvádění v klasické a elektronické podobě a charakterizovány postoje studentů a učitelů k podvádění. V empirické části budou prezentovány výsledky výzkumného šetření, jež proběhlo formou dotazníku na prestižní střední škole strojírenského zaměření. Součástí empirické části jsou podněty k redukci a prevenci podvádění.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Podvádění ve škole

Podvádění je aktivita, kterou se porušují stanovená pravidla, ať již při testovém zkoušení žáků, vypracovávání domácích úkolů, nebo dokonce i při závěrečné zkoušce. Takovéto porušení pravidel zvýhodňuje podvádějícího studenta před ostatními a způsobí zkrácení představy, jež má učitel o znalostech žáka. Výkony žáka při testu a jiných formách zkoušení proto nejsou objektivně zhodnotitelné. (Čížek, 2003, s. 167).

Pojem podvádění je dle Čížkovy monografie (Čížek, 2003) definován třemi hlavními znaky, konkrétně to je:

- 1) Porušení stanovených školních pravidel.
- 2) Získání nezasloužených výhod oproti spolužákům.
- 3) Snížení spolehlivosti a přesnosti pedagogických závěrů, které jsou definovány dle pomyslných výkonů.

Marešova přehledová studie (Mareš, 2005 s. 3) dále dodává, že podvádění žáků je jakýmsi klimatem dnešní doby a nečestné chování se stává ve školách poměrně běžnou denní praxí, ve společnosti studentů navíc velmi často společensky akceptovanou. Tímto vzniká sdílený postoj žáků, že podvádění je normální a ti mohou nabýt dojmu, že je i správné. Podvod je pro většinu lidí podvodem samým, pokud je:

- Jako podvod zaregistrován, odhalen.
- Jeho tvůrce identifikován.
- Podvodný čin prokazatelně doložen.
- Tvůrci podvodu, je nezpochybnitelně prokázán úmysl podvádět.

Dle Fonseky (Fonseca, 2013) se ve výzkumech prováděných na středních školách ve Švédsku 75-86 % studentů třetích ročníků přiznalo, že v časovém horizontu uplynulých měsíců opakovaně využili alespoň jednu z forem podvádění, nejčastější formou v tomto průzkumu bylo opisování domněle správných výsledků od spolužáka, ať již při testovém zkoušení, nebo při vypracovávání domácích prací. Věk žáků byl mezi 18 až 19 lety (Fonseca, 2013 s. 74).

Že podvádění připouští 50 % studentů, objevili ve své studii např. McLaughlin a Ross (1989). Vyšší počet, konkrétně 75 % podvádějících uvádí Schab (1991). Větší zastoupení podvádějících studentů uvádí Galloway (2012, s. 386), ve své studii. Zde připouštělo dokonce 93 % studentů.

Takovéto jednání vzbuzuje obavu ohledně morálních hodnot žáků nejen v současném, ale i v pozdějším věku. V praktické části bude porovnáno procentuální zastoupení studentů jedné z českých škol s výsledky tohoto výzkumu.

Ačkoliv je obcházení pravidel ve školství všeobecně známým faktem, není možné považovat je automaticky za správné. Postoje zaujímané k této problematice se různí, důležitým faktorem při rozhodování, jaký postoj zaujmout, je nepochybně i zastávaná role v rámci společnosti a skutečnost, zda se osoba podvádění sama dopouštěla, či dopouští. V zásadě jsou 3 varianty postojů, které si může jedinec k podvodům vytvořit. Prvním z nich je prostá ignorace, druhým, dosti kontroverzním postojem je podporování podvodů. Tento postoj může jedinec vyjadřovat i mlčky, např. právě tím, že se nečestného jednání sám dopouští. Morálně nejčistším stanoviskem ohledně podvádění na školách je jakákoliv forma boje proti nekalým praktikám. (Pánková, 2011).

Podvádění je dosti obecným pojmem a může mít mnoho podob. Pro účely této práce budeme pojímat pojem podvádění hlavně ve 2 podobách, a to:

- Podvádění klasické
- Podvádění elektronické

Jak již bylo výše stručně nastíněno, podvodné chování není morálně správné ani vůči učiteli, ani vůči ostatním studentům, kteří se připravují na výuku poctivě. Podobně nesprávný je pohled na věc i z hlediska etického. Výzkumy z posledních let stále častěji analyzují elektronickou formu podvádění, o níž se může s nadsázkou říct, že je jakousi nástavbou klasického podvádění. Tato forma nabírá na četnosti, hlavně z toho důvodu, že v současné době téměř každý mladistvý disponuje zařízením, které pro tyto účely může využít, nejčastěji mobilním telefonem či tabletem. Využití platforem k těmto účelům používaných je z důvodu dynamického technického rozvoje rozmanitější. Fakt, že má v podstatě každý student u sebe mobilní zařízení, zapříčiňuje varietu formu elektronického podvádění, kde stačí k podvodnému jednání vyfotografování potřebné stránky.

Obcházení pravidel je obecně závažný problém. Učitel daného předmětu nabude mylného dojmu, že student v testu předvedl, co umí, realita je ovšem jiná. Dalším problémem je nespravedlnost k ostatním studentům, neboť všichni jsou hodnoceni z vypracování téhož zadání jako podvádějící student. V neposlední řadě je nutno zmínit fakt, že ve specifických případech může mít podvádění dopad na celou školu. Byly zaznamenány případy, kdy vedení školy včetně učitelského sboru opomíjelo a přehlíželo podvádění.

1.1. Klasické podvádění

Klasické, neboli tradiční podvádění je asi nejčastější formou. Učitelé se s ním setkávají již na základní škole např. tehdy, když žák/žákyně zapomene na domácí úkol a o přestávce ho opisuje od spolužáka, aby nedostali nedostatečnou známku za neplnění povinností. Dále sem patří napovídání při testu nebo ústním zkoušení, psaní testu velkými písmeny, aby se spolužákům lépe opisovalo, ale také vyptávání se na test, či zkoušení spolužáků, kteří ho již absolvovali. Tyto formy nazýváme získávání a šíření informací (Stránská, 1982, s. 328-332).

Také se ale může jednat o práci s nedovolenými materiály. Sem můžeme zařadit opisování z taháku, nebo učebnice, plagiátorství, opakované používání jedné seminární práce, předání seminární práce studentovi jiné třídy, nebo jiného ročníku, falšování údajů a udávání neexistujících pramenů. Do tradičního podvádění také patří ovlivňování hodnocení, nebo průběhu zkoušení. Zařadit sem můžeme neodevzdání testu s následným tvrzením, že odevzdán byl. Vyplnění testu za jiného studenta, úplatky, protislužby, získávání informací o náplni testu, nebo zkoušení, upravení odpovědí po opravení testu a vydírání vyučujícího (Mareš, 2005, s. 310-335).

1.2. Elektronické podvádění

„Elektronické podvádění se od klasického liší tím, že je provedeno za pomoci informačních a komunikačních technologií. Jejich rozvoj přináší nepřeberné množství nových možností pro vzdělávání i další oblasti života, zároveň však tyto technologie nápaditě zneužít“ (Dobrovská, D. In: Vaněček a kolektiv, 2016 s. 340). Můžeme si povšimnout, že zahraniční autoři o elektronickém podvádění píší poměrně dříve. Ze zahraničních autorů vychází i Marešova přehledová studie. Autorův názor je, že elektronické podvádění je častým jevem nejen ve školství. Lidé se s ním sžili natolik, že se pro ně stalo běžnou záležitostí a ani ho nevnímají jako podvádění. V některých případech se i chlubí, že jim podvodné jednání prošlo a se necítí frustrováni z porušení pravidel (Kraus, 2006).

Dle Marešovy studie lze elektronické podvádění rozdělit do tří forem (zkráceno a upraveno dle Mareše (Mareš, 2005, s. 316-318) - získávání, vyžadování, nebo poskytování informací

- Opisování ze spolužákova počítače při probíhajícím testu,
- Napovídání správných odpovědí pomocí SMS zpráv,
- Napovídání za pomoci miniaturní vysílačky v uchu (lze shlédnout v českém filmu Vejška), popř. pera,
- Zkopírování obrazovky- takzvaným printscreenem, kdy se zkopíruje např. test, který žáci použijí s následným testem stejného zadání

- Zhotovení fotky fotoaparátem z mobilního či jiného zařízení s následným poskytnutím spolužákům, které test teprve čeká (v dnešní době velice rozšířená záležitost u studentů),
- Elektronické taháky (tablet, laptop, elektronický diář, elektronické hodinky)
- Elektronické zvukové taháky (mp3, mp4, zvukový soubor v telefonu, ...)
- Použití předem vytvořeného souboru na flashdisku, např. tabulky v Excelu, jež se následně při testu využije.
- Přivlastnění práce stažené z internetu. Žák/student ji získá zdarma či za poplatek. Tento podvod je v zahraniční literatuře označován jako paper-mill,
- Plagiátorství – jde o zkopírování textu, myšlenky, fráze, obrázku, cizojazyčného textu psaného v mateřském jazyce, bez uvedení zdroje,
- Psaní testu za někoho jiného, když přihlášení proběhlo pod jménem a heslem někoho jiného
- Režim sdíleného počítače (za žáka vypracovává zadání na dálku někdo jiný. Žák pouze předstírá aktivitu)
- Pomocí diskusní skupiny – zkoušený odpovídá, ale za pomoci jednoho či více konzultantů, kteří mu radí správné odpovědi
- Prolomení hesla do učitelova počítače a získání dokumentů, které má učitel uložené v počítači. Tento podvod je označován termínem cracking.
- Získání učitelova hesla za předpokladu změny hesla. Student se vydává za správce sítě a urguje učitele ke změně hesla
- Útočit na ochranu systému, za pomoci speciálního programu. Získat práva správce, který má přístup tam, kam mají studenti vstup zakázán, což umožňuje měnit školní data – známky, absenci a další

V České republice existuje několik webových stránek (serverů) k vypracování prací do školy. Můžou to být referáty pro střední školy, následně i pro vyšší a vysoké školy - např. seminární, bakalářské, nebo diplomové práce. Na webovou stránku zašlete zadání s požadavky a za určitou cenu dostanete práci vypracovanou na míru, což se spadá mezi formy elektronického podvádění (Dobrovská, D. In: Vaněček, 2016, s. 341).

1.3. Postoj studentů

Nejenom vědomostem a dovednostem se učí ve škole, ale škola je také mikroskopem, ve kterém si tvoříme návyky, jak jednat s ostatními, jak zvládat různé situace, jak se připravit, naučit se učit, co je žádoucí a co je ještě přijatelné.

Dle Delorsova konceptu čtyř výukových cílů rozeznáváme:

- „Učit se poznávat – Osvojit si nástroje pochopení světa a rozvinout dovednosti potřebné k učení se, prohloubit si v návaznosti na základní vzdělání poznatky o světě a dále je rozšiřovat.
- Učit se učit – Naučit se tvořivě zasahovat do prostředí, které žáky obklopuje, vyrovnávat se s různými situacemi a problémy, umět pracovat v týmech, být schopen vykonávat povolání a pracovní činnosti, pro které byl připravován.
- Učit se být – Rozumět vlastní osobnosti a jejímu utváření, jednat v souladu s obecně přijímanými morálními hodnotami, se samostatným úsudkem o osobní zodpovědnosti
- Učit se žít s ostatními – Učit se žít s ostatními, tj. umět spolupracovat s ostatními, být schopen podílet se na životě společnosti a nalézt v ní své místo“ (Vaněček a kol., 2016, s. 114-115).

Pokud si student ve škole podvádění osvojí a zjistí, že tímto způsobem dojde k cíli jednodušší cestou, čili podvodným jednáním a je toto chování osvojeno, bude se s největší pravděpodobností chovat obdobným chováním v zaměstnání, mezilidských vztazích, atd. (Dobrovská, D. In: Vaněček a kol. s. 347-348).

Člověk je sociální bytostí, jejíž chování je ovlivněno a utvářeno společenskými normami. Tyto normy určují, jaké chování je za kterých okolností přístupné a jaké ne. Dále v lidském chování platí i známý zákon o efektu, v němž se tvrdí, že chování, které je odměněno, je posíleno a chování, které je potrestáno, je oslabeno. Podvodné chování může vyvolat trest (odhalení, vyloučení ze školy), nebo odměnu (získání dobré známky bez námahy). Student se snaží najít hranici, co je klasifikováno jako podvod a co ne. (Dobrovská, D. In: Vaněček a kol. s. 347)

Někteří autoři mluví o „kultuře podvádění“, kdy se podvádí, protože to dělají všichni, a jen několik málo studentů vnímá podvádění jako etický problém. Narůstá nejen přesvědčení studentů, že podvádění je téměř školní normou, ale studenti identifikují množství situací, ve kterých se jim opisování a podvádění jeví jako omluvitelné. Také někteří učitelé považují jisté formy opisování jako tolerovatelné (Zkráceno a upraveno podle Vrbová, 2014, s. 456).

Žáci a studenti vnímají opisování jako běžné a snadné. Dávají také najevo, že fungování jim nezajišťuje spravedlivé podmínky k tomu, aby mohli předvést své studijní výsledky na takové úrovni, jak by byli schopni, pokud by nebyli přetížení prací.

Někteří žáci a studenti pokládají podvádění (či jeho některé formy) v určitých situacích za spravedlivé. Tuto úroveň „stanovují“ podle toho, do jaké skupiny podvádějící student patří (Fonseca, 2013, s. 80). Ne každému kolektivu je přisuzováno stejné právo na opisování.

Očekávání, že se žák/student bude řídit zákazem podvádění, se liší podle sociálně přisuzované žákovské role. Tento názor zastává Fonseca (Fonseca, 2013, st. 73-92) a daná typologie vyšla z jeho výzkumů:

Trosečníci – očekávají se u nich problémy při plnění minimálních požadavků. Podle spolužáků tito žáci opisovat musí, aby uspěli. Norma pro podvodné jednání trosečníků je zjevně taková, že při vědomostních testech opisovat měli, pokud je to skutečně nezbytné ke splnění minimálních požadavků na dostatečné hodnocení a s touto potřebou jsou někteří spolužáci ochotni i pomoci.

Talentovaní studující – Nejsou společensky tolerovaní hlavně kvůli tomu, že opisování nepovažují za nutnost kvůli nebezpečí, že nebudou mít relevantní znalosti (pokud získají ve společnosti vedoucí úlohu – lékař). Často dělávají taháky jiným spolužákům, nebo jim radí při testech.

Lenoši – opisují jen proto, aby se nemuseli pilně učit. Jejich chování spolužáci netolerují a považují je za nespravedlivé.

Příležitostní opisovatelé – jinak pilní studenti, kteří jenom jednou za čas opisují. Musí být konstruováno jako potřebné, pokud má být spolužáky tolerováno coby férové jednání. Mezi studujícími panuje obecná shoda, že život ve škole je tak náročný a život mimo školu tak nepředvídatelný, že se každý může někdy dostat do situace, kdy lze opisování chápat jako dostatečně nutné (a tedy čestné) jednání. Někteří studenti se opisováním chlubí a nemají zábrany se o něm otevřeně bavit.

D. Dobrovská uvádí následující možnosti studentského „ospravedlnění“ podvodného chování (2008, p. 78-79):

- Pedagog si nevšímá opisování
- Učitel/škola má přehnané požadavky
- Učitel špatně vysvětluje
- Učitel nespravedlivě hodnotí
- Podvod je jediným způsobem, jak postoupit do následujícího ročníku
- Všichni opisují, mají bez námahy lepší známky
- Student připouští, že je líný

2. Příčiny podvádění

Na příčiny, ovlivňující podvádění žáků může být nahlíženo z nejrůznějších pohledů. Jedná se o jev popisovaný a vysvětlovaný několika společenskovedními obory, např. sociologií, psychologií, etikou a dalšími obory (Matoušek, 2016 s. 15).

Když se zaměříme na motivaci k podvádění, je zřejmé, že studenti nepodvádějí bez příčiny, nýbrž je k tomu něco motivuje. V empirické části bakalářské práce bude motivační zázemí podvádění analyzováno.

Dobrovská (2006 s. 57) udává příklady faktorů, které mají vliv na příčiny podvádění na vysoké škole, když však zohledníme fakt, že by se jednalo o střední školu, můžeme tyto příklady pro představu použít. Rozdíl mezi příčinami podvádění na vysoké a střední škole je poměrně malý.

Tabulka 1: Faktory, které mohou mít vliv na výskyt podvádění studentů (Dobrovská, 2006 s. 57)

FAKTOR	SPECIFIKACE	
Vysoká škola a její klima	<ul style="list-style-type: none"> - velikost vysoké školy, anonymita jejího prostředí - zaměření vysoké školy (např. technické, humanitní atd.) - existence etického kodexu vysoké školy, sankce za odhalené podvádění - vybavenost vysoké školy a dostupnost elektronických zařízení pro studenty - náročnost studia - vytíženost, event. přetíženost učitelů - důraz na kvalitu výuky ze strany managementu 	
Osobnost učitele	Lidské a intelektuální vlastnosti	<ul style="list-style-type: none"> - zájem o profesi a studenty - pečlivost a důslednost - znalosti z oblasti výpočetní techniky - poznávací pružnost - zvědavost
	Pedagogické, prezentační a organizační schopnosti	<ul style="list-style-type: none"> - subjektivní přeceňování předmětu - nepřiměřená náročnost na faktografii - schopnost srozumitelně vysvětlit učivo - spravedlnost při hodnocení výkonu studentů - kvalita přípravy didaktických testů a domácích úloh - průběžná aktualizace testů a domácích úloh - utajení testů - kontrola identity studentů při zkoušení
Osobnost studenta	<ul style="list-style-type: none"> - věk studenta (zejména ve vztahu k pokročilosti ve studiu) - vztah ke škole, ke studiu, k učivu, k učiteli - intelektuální zdatnost - úspěšnost ve studiu - motiv výkonu - preference „hloubkového“ učení - etické vlastnosti - temperamentové charakteristiky - normalita osobnosti 	

3. Důsledky podvádění

V této kapitole bych rád upozornil na důsledky, které s sebou podvádění ve škole přináší:

- Může negativně ovlivnit osobnostní rysy a chování jednotlivých studentů
- Podvádění ovlivňuje nejen známku za předvedený výkon, ale také reputaci učitele a jméno školy.
- Znamky ztrácí hodnotu vypovídajících výsledků žáka, o jeho vědomostech a dokonce i o kvalitě školy
- Čím více je opisování jednodušší a realizovatelné, tím se častěji opakuje. (Fonseca, 2013, st. 74 – 92)

Díky podvádění dosáhne žák okamžitého výsledku, bez nutnosti použít svých znalostí, či příprav na výuku (Mareš, Krivohlavý, 1995, s. 85).

Problém ale nastává při hodnocení, kdy je podvádějící student hodnocen stejně, někdy dokonce i lépe, nežli student poctivý. Dalším problémem je přiměřenost učiva. Učitel daného předmětu žije v domněnku, že je probrané učivo zcela chápáno všemi studenty (Holeček, 2001).

4. Postoje učitelů

Podle výzkumů je podvádění a opisování běžná činnost. Tyto hodnoty ale neodpovídají hodnotám, které hlásí učitelé.

Učitelé uvádějí, že známkování je nespravedlivé a systém udělování známek je prakticky nefunkční, ale přesto chtějí, aby jejich žáci měli dobré výsledky. Výsledky totiž neovlivňují jen žáka, ale také pověst učitele a školy. Učitel tedy může do jisté míry pochybovat o žakově výkonu, přesto je ale ochoten některým žákům (např. „trosečnickům“) podvody tolerovat (Čáp, 2001).

5. Detekce tradičního podvádění

Nejlepší detekcí k odhalení podvádění je pozorování žáků během zkoušení. Např. při písemném zkoušení by se měl učitel zaměřit na některé aktivity a projevy žáků (viz níže tab. 2). Mareš (2005) udává, že jde často o neklidné či roztěkané studenty, kteří si nevěří. Jejich vnitřní nejistota a strach jsou navenek patrné a jsou snadno rozpoznatelné. Vedle nervózních podvádějících studentů existují i klidní studenti. Těm nedělá problém podvádět při takřka jakékoli situaci a drze zkoušejí, co si mohou dovolit u konkrétního učitele. Následně záleží na učiteli, jak se k tomuto činu postaví (Mareš, 2005 s. 319).

Tabulka 2: Upravená modifikace podle (Bomac 2002, Bates; Fain 2002 in Čížek, 2003, p. 67)

Etapa zkoušení	Pozorované činnosti
Před zkoušením žáků	<p>Učitel zjistí chybějící počet kopií testů.</p> <p>Vidí, že jednomu, nebo více žákům je blížící se test lhostejný.</p> <p>Učitel vidí, že někteří žáci jsou nervózní, roztěkaní a nedokážou se soustředit na zadání.</p> <p>Zjistí jiný zasedací pořádek, než při standardních hodinách výuky.</p> <p>Všimne si, různých zápisků v okolí třídy, které tam jindy nebyly.</p> <p>Postřehne domlouvání se žáků o potenciálnímu řazení při testu.</p>
Během zkoušky žáků	<p>Nepřítomnost žáka, či žáků.</p> <p>Všimne si, že žáci mají oblečení, které běžně nenosí.</p> <p>Vyhýbají se očnímu kontaktu s učitelem.</p> <p>Někteří žáci jsou abnormálně nervózní až úzkostliví.</p> <p>Často padají pera a tužky na zem.</p> <p>Žáci si vyměňují testy mezi sebou.</p> <p>Žáci se dívají do spolužákových testů při psaní.</p> <p>Někteří žáci ukončí test relativně brzy, dříve, nežli je obvyklé.</p>
Po ukončení zkoušky žáků	<p>Práce studenta, jenž má obvykle výrazně horší znalosti a známky je lepší.</p> <p>Odpovědi dvou nebo více studentů jsou neobvykle podobné.</p> <p>Zjistí shodu odpovědi, která se nápaditě podobá textu v knize u jednoho, či více studentů.</p> <p>Zaslechne povídání mezi studenty o podvádění.</p>

6. Detekce elektronického podvádění

Na první dojem se zdá, že elektronické podvádění není lehké odhalit. Zaměříme se na dvě potenciální linie se vztahem k vytvořenému elektronickému textu odevzdané práce, kdy zkoumání provádí převážně učitel. První linie se zabývá zvláštnostmi jednotlivých složek textu v odevzdané práci, které je seskupeny do čtyř složek. Přehled je uveden v tab. 3, (Mareš, 2005).

Tabulka 3: Převzato z Mareš 2005 (modifikovaně podle Bomak, 2002, Bates; Fain 2002, Cizek, 2003)

Složky textu	Konkrétní případy
Autor	<p>Text neodpovídá věku, znalostem a zkušenostem studenta, ani studentského vyjadřování daného stupně školy.</p> <p>Text je velmi odlišný od prozatím odevzdaných prací dotyčného studenta.</p> <p>V odevzdané práci se v textu neustále používá první osoba jednotného čísla („já“ jsem zjistil), v množném čísle první osoby („my“ jsme zjistili) a výklad neosobní („bylo zjištěno“).</p> <p>Pokud je student, který odevzdal vypracovanou práci požádán o stručný výtah odevzdaného textu, popřípadě odpověděl na otázky z textu týkající se odevzdané práce, má značné potíže.</p>
Obsah textu	<p>Obsah neodpovídá zadání, je ve znění pouze vzdáleně.</p> <p>Text neodpovídá tomu, co se probíralo ve škole, nebo co uvádí v bibliografii dané práce.</p>
Styl výkladu	<p>Styl požadovaný od školy v zadání se liší od stylu textu.</p> <p>Styl textu výkladu má charakter stylu vědeckého výzkumu.</p> <p>Styl výkladu blíže připomíná učebnicové nebo pracovní materiály, které byly studentům k dispozici.</p>
Slovní zásoba	<p>Slovní zásoba psaného textu neodpovídá věku, vzdělanostní úrovni ani znalostem daného studenta.</p> <p>Text může obsahovat speciální vědecké výrazy, odborné termíny, naopak může obsahovat na žurnalistické obraty, které vykazují jiného autora.</p>

Literatura	<p>Jsou citované prameny, které jsou zastaralé, neuvádí poslední vyšlé práce v blízké minulosti, ani doporučené práce školou.</p> <p>Citované prameny, kterou jsou v práci odcitované nejsou volně přístupné.</p> <p>Citování pramenů se liší od školní normy nebo od normy platné v dané zemi psané práce.</p> <p>Citované prameny nejsou uvedeny v seznamu literatury.</p>
Formální znaky textu	<p>Stránky označené v záhlaví či zápatí, velikost a typ písma, způsob číslování jednotlivých stránek se často mění.</p> <p>Objevování se šedivých slov či šedivých úseků poukazuje, že byli součástí jiného textu a byli odlišeny barevně.</p> <p>Text má formát, který se běžně nepoužívá.</p> <p>Text se odkazuje na jiné kapitoly či oddíly, které v práci chybí.</p> <p>Text neobsahuje grafy, tabulky a schémata, na které se student během práce odkazuje.</p>

Druhá linie se zajímá o text odevzdané práce. Zkoumání textu jako celku již provádí počítač. Zjišťuje, zda jde o celkový původní text či zda jde o kompilaci více textu a sloučeno do výkladu studenta, který doslova převzal z jiných zdrojů bez citování původního autora (Mareš, 2005).

7. EMPIRICKÁ ČÁST

7.1 Vymezení cíle a problémových otázek, stanovení hypotéz

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, popsat a analyzovat výskyt podvodného chování studujících v prostřední střední odborné školy. Zajímalo nás, zda a jak často studující podvádějí, jaké jsou motivy, které k podvádění vedou, jakým způsobem se žáci nečestné chování ospravedlňují a jak se k podvádění staví podle názorů studentů učitelé dané školy

Na základě studia odborné literatury a výsledků výzkumů k dané problematice byly stanoveny následující hypotézy:

- H1: Většina dotazovaných žáků se dopustila opakovaně klasického podvádění ve škole.
- H2: Většina dotazovaných studentů se dopustila opakovaně elektronického podvádění ve škole.
- H3: Většina dotazovaných žáků, kteří připouštějí podvádění, se vymlouvá na vnější důvody.
- H4: Většina učitelů přistižené studenty trestá.

7.2 Volba výzkumné metody

U výzkumů podvádění, tuzemských a zahraničních, bývá nejčastěji používán dotazník, který byl využit i v našem empirickém šetření. Presentované výsledky výzkumné sondy mají tedy kvantitativní podobu. Dotazníkovou formu šetření jsme zvolili pro její nižší finanční, praktickou a časovou náročnost. Respondentům vyhovuje anonymita dotazníku a spíše sdělí svůj skutečný názor na citlivé téma. Byli jsme si však zároveň vědomi faktoru subjektivity ve výpovědích i dalších rizik. Proto jsme před konstrukcí dotazníku použili druhou, doplňující kvalitativní metodu, rozhovor se třemi učiteli a pěti studenty. Šlo o strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami. Zajímalo nás, zda jsou otázky dobře naformulované a srozumitelné. Jednu otázku jsme z dotazníku vyřadili pro nevhodnou formulaci. Zbývající otázky se ukázaly jako srozumitelné, u několika otázek s nabídnutou odpovědí jsme přidali další možnosti odpovědí. Při rozhovoru se studenty se projevil obavy, zda nebudou o názorech studentů informováni další učitelé, což jim bylo přislíbeno.

Konečná forma dotazníku je uvedena v příloze této bakalářské práce, v následujícím textu popíšu základní charakteristiku použitého výzkumného nástroje. Dotazník má 13 otázek a je rozdělen do 5 částí. Úvodní část tvoří oslovení respondenta/ky, žádost o vyplnění anonymního dotazníku, poděkování a návod k postupu při vyplňování. V další části dotazníku je zjišťováno

pohlaví respondenta/ky, věk a obor studia. V následujících částech dotazníku jsou naformulovány jednotlivé položky v souladu s hypotézami, v nichž má respondent možnost volit nabídnuté odpovědi, případně doplnit odpovědi volnou výpovědí.

7.3 Výzkumný soubor

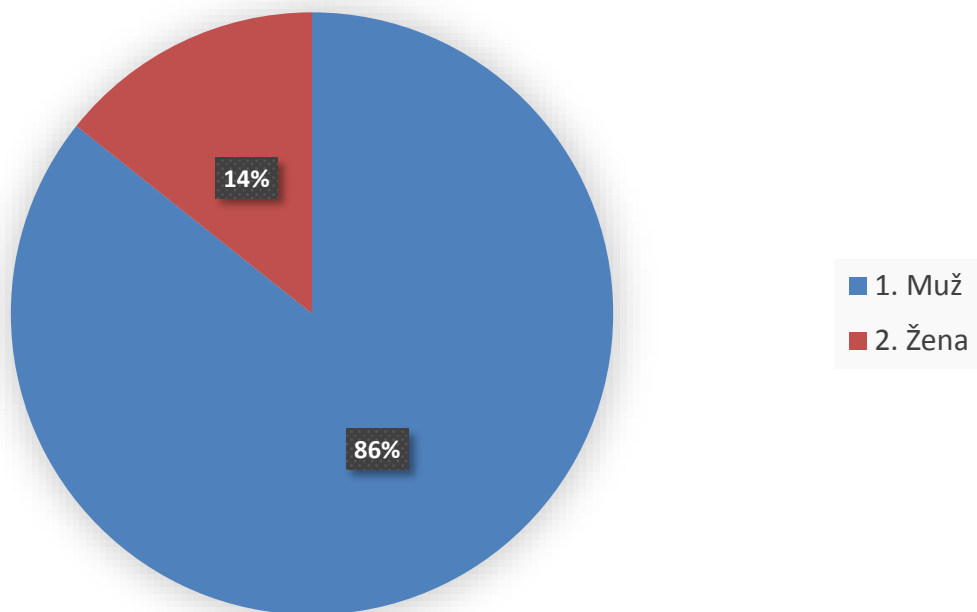
Výzkumné šetření proběhlo na střední škole technického zaměření, kde jsou respondenty studenti učebních oborů zakončených výučním listem a studijních oborů zakončených maturitní zkouškou. Respondenti jsou studenti ve věkovém rozmezí ve věku od 15 do 20 let, tedy ve středním a pozdním adolescentním věku.

Základní soubor tvořily 2 třídy při teoretické výuce a 5 učebních skupin při praktickém vyučování. Při vyplňování dotazníků jsem osobně sledoval průběh vyplňování dotazníků respondenty. Šetření se zúčastnilo 119 respondentů. Ze 119 dotazníků jsem musel 4 dotazníky vyřadit, návratnost činila 93,6 %.

7.4 Výsledky dotazníkového šetření a jejich analýza

Celkový počet rozdaných dotazníků činil: 119 kusů z čehož relevantních dotazníků bylo: 115 kusů. V časovém úseku vyplňování dotazníku byl časový úsek od 5 do 8 minut. Velká většina k dotazníku přistoupila kladně a s ochotou dotazník vyplnili. Jak je již známo, většinou se najde někdo, kdo si myslí, že dotazník vyplnit je zbytečné. Nijak to dotyčným nezazlívám, jen dotyčný mohl sdělit, že nemá zájem, jak je uvedeno v dotazníku, jde o anonymní a dobrovolný dotazník a dotazník mohl vyplnit někdo, komu toto téma přijde zajímavé a mohl se na výzkumném šetření zčásti podílet.

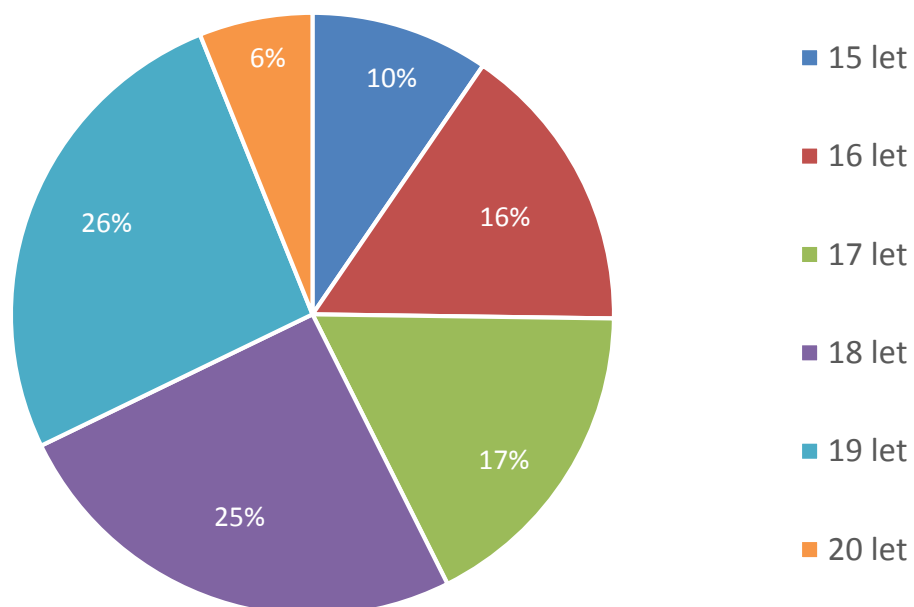
Vzhledem k tomu, že se jednalo o střední školu se zaměřením na strojní výrobu, bylo patrné, že v úvodní otázce dotazníku bude rozsáhlejší převaha odpovědí mužů. Mezi 115 relevantními dotazníky, činilo zastoupení daného vzorku 86 %, zatímco ženy mají v daném vzorku podíl 14 %, viz graf č. 1. V následujícím grafu je znázorněno zastoupení respondentů, jejichž věk je v rozsahu 15 – 20 let.

Graf 1: Pohlaví respondentů

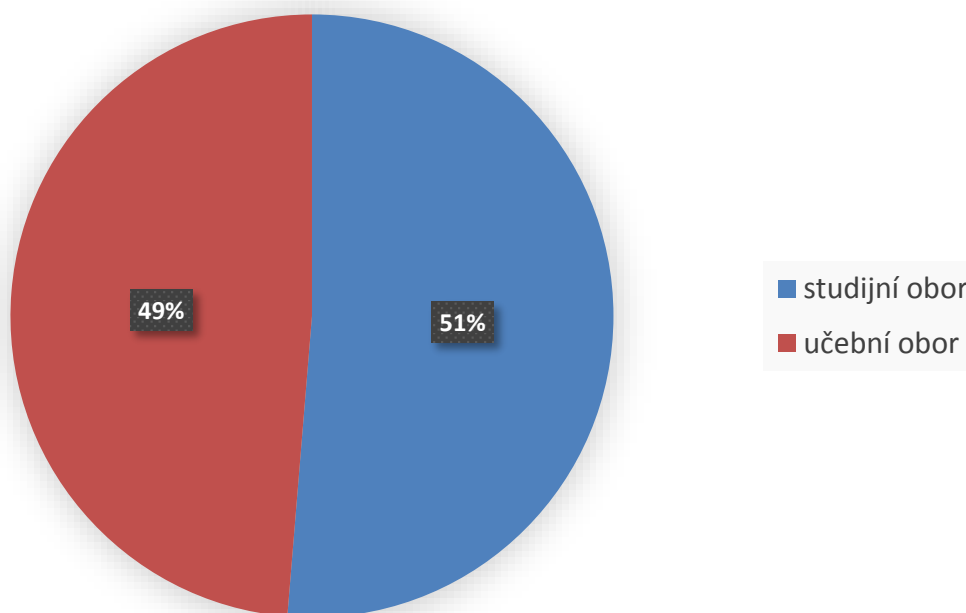
Tabulka 4: Rozdělení pohlaví respondentů

Pohlaví	Počet
Muž	102
Žena	13

Graf 2: Věkové zastoupení respondentů

V rámci úvodu dotazníku byli respondenti dotazováni na obor studia. V grafu číslo tři je znázorněno zastoupení studijních a učebních oborů. Z grafu vyplývá, že je zastoupení jednotlivých oborů je rovnoměrné. Studijní obory jsou zastoupeny 51 % žáků, 49 % připadlo na odpovědi žáků učebních oborů.

Graf 3: Obor respondentů

Zbývající část dotazníku již byla zaměřena na konkrétní otázky spojené s elektronickým a klasickým podváděním na středních školách. Na otázku týkající se forem klasického podvádění označila většina dotazovaných tahák (90 % respondentů), podobně četné zastoupení mělo již jen opisování od spolužáka, což činilo 91 % respondentů, jež zaškrtnuli tuto možnost. U možnosti „Jiné formy“, je níže uvedeno pár citovaných odpovědí od respondentů:

- „Vytvoření taháku formou etikety na pet láhev, přičemž učitel žije v domnění, že je to skutečně pouhá etiketa, která ve skutečnosti může skrýt přibližně popsanou stránku ve formátu A5“.
- „Tužka, která má neviditelný inkoust, který pod nasvícením světlem na propisce (zřejmě UV světlo), je vidět. Je to ale náročné na to, aby si mě učitel nevšiml, jelikož vidí modré světlo, tak to raději nepraktikuji a zůstávám u klasického taháku na papírek“.

Tabulka 5: Druhy klasického podvádění

Popis	Počet
Použití taháku jakoukoli formou (klasický papírek, popsání lavice, atd.)	103
Opisování z učebnice, popřípadě ze sešitu při probíhajícím testu	81
Odevzdání předvyplněného testu, který jste si zjistil?	10
Prohození skupiny A za B či naopak?	92
Opisování od spolužáka	105
Opisování z podkladů učitele/ky, jež si zapomněl/a podklady na stole a odešel/a?	17
Žádného – nikdy jsem nepodváděl/a.	3
Jiného (doplňte)	5

Další položka zjišťovala, jaký typ elektronického podvádění respondenti použili. Nejčastěji zastoupenou odpovědí bylo „zaslání hotového cvičení při hodině informatiky“ (74 %), a vyfotografování zadání během testu (72 %). Je pravda, že při přístupu k internetu a tvoření zadání na počítači je snadné přeposlat zadání spolužákovi. Proto je zřejmě nejčastějším druhem elektronického podvádění u studentů středních škol.

Na otázku o dalších formách el. podvádění respondenti odpovídali takto:

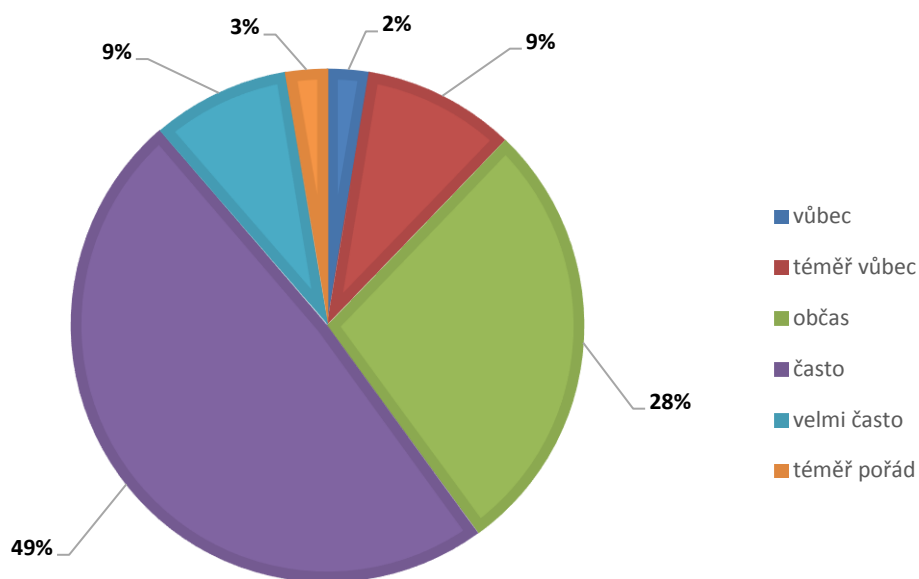
- *Nepoužívám žádný typ elektronického podvádění. Na této škole jsou za používání mobilního zařízení při výuce snižené známky z chování a to se nevyplatí. Při pomýšlení, že bych byla za jeden prohřešek potrestána dvakrát a to známkou nedostatečnou z testu a naštvaní učitele proti sobě, jelikož jsem podváděla a za druhé mít dvojku z chování není moc dobrý výhled. Proto je lepší se držet u známého taháku na papír či ruku.*
- *Tablet, který se sice špatně schová, ale je rychlejší než telefon a je to v něm přehlednější při hledání potřebných informací na internetu.*
- *Na internetu, např. wikipedie, kde najdete vše, nebo Vás to odkáže na další stránku, kde to většinou dohledáte. Internet jsem zvolil pouze párkrát.*

- *Bud' u testu, který nebyl plánovaný, nebo na test kde jsem na probíranou látku chyběl, ale zameškanou látku jsem si nedopsal.*

Tabulka 6: Druhy elektronického podvádění

Popis	Počet
Použití nahrávacího zařízení (mp3 apod.)?	6
Vyfotografoval jste někdy zadání během testu?	83
Vytvoření práce pomocí jiné práce z internetu (referáty apod.).	58
Zaslání hotového cvičení při hodině informatiky.	85
Dopisování si během probíhajícího testu ve společné diskuzi.	30
Dopisování si elektronickou formou se známým, který řeší zadání na dálku a zašle správné vypracování.	57
Podvádění pomocí mikro vysílačky.	2
Použil/a jste někdy jako tahák elektronické hodinky?	8
Použil/a jste někdy záznamové zařízení mikro kamery k pořízení záznamu z testu?	3
Žádného, nikdy jsem nepodváděl/a.	4
Jaký jiný tahák formou elektronického podvádění jste použil/a?	3

Zajímalo nás také, jak často žáci využívají elektronického podvádění, neboli s jakou frekvencí. Z grafu 4 vyplývá, že 49 % oslovených žáků používá často elektronického podvádění. Naopak možnosti vůbec a téměř pořád označilo téměř 3 %, možnost pořád nezaškrtnl žádný z oslovených žáků.

Graf 4: Druhy Elektronického podvádění

Tabulka 7: Frekvence elektronického podvádění

Frekvence el. podvádění	Počet
vůbec	3
téměř vůbec	11
občas	32
často	56
velmi často	10
téměř pořád	3
pořád	0

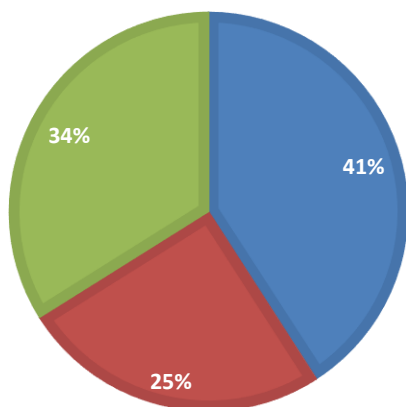
Na otázku, za jakých podmínek je pro žáky elektronické podvádění omluvitelné, měli žáci možnost zaškrtnout více odpovědí. 89 % odlovených žáků nechce zklamat rodinu a okolí, 80 % žáků uvedlo, že se jim nechtělo učit. Mezi nejpočetnější zastoupení také patří nechtíc dostat špatnou známku 78 %.

Tabulka 8: Subjektivní ospravedlňování

Popis	Počet
Nechci zklamat rodinu a okolí	102
Nechci dostat špatnou známku	78
Potřebuji se udržet ve škole	71
Nechci být mezi nejhoršími	19
Učitel nejedená fér	15

Neměl jsem na učení čas (práce, koníčky, partner)	65
Škola má veliké nároky	33
Učitel má nepřiměřené požadavky	22
Předmět je nezajímavý	74
Předmět je těžký	45
Nerozumím učivu	49
Předmět pro mne nemá žádný přínos	68
Nechtělo se mi učit	80
Nikdy jsem nepodváděl	3

Na otázku, co žáky motivuje k podvodnému jednání, odpověděla necelá polovina, že je to jejich vina, jelikož jsou líní, neučili se či podcenili látku. Přenesení viny na vnější okolnosti uplatnilo 25 % žáků. „Objektivním“ zdůvodněním kvůli nemoci, neschopností dopsat nové učivo byly odpovědi 39 % dotazovaných žáků.

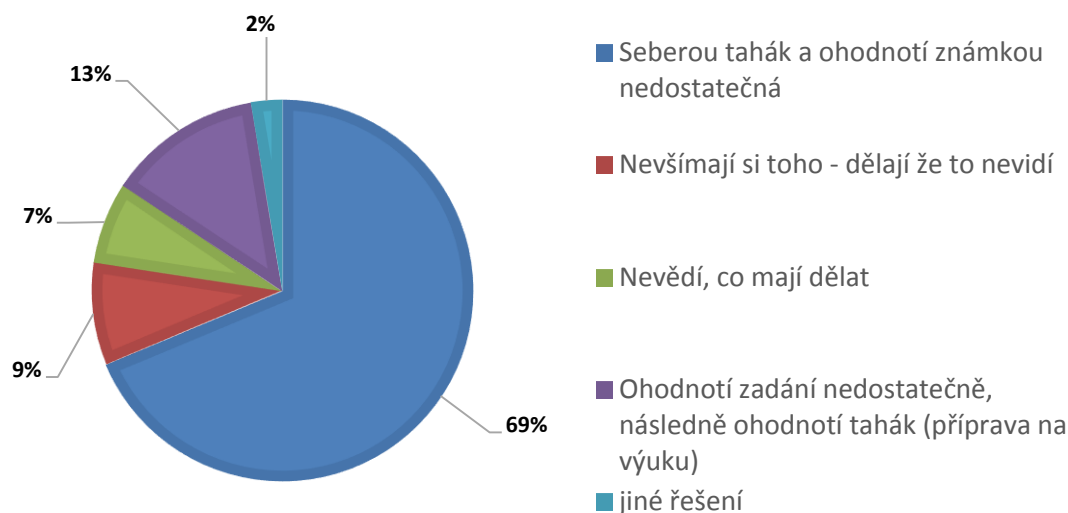
- Je to má vina, např. jsem líný a neučil jsem se, podcenil jsem látku,.....
- Vina je mimo mně (učitel je špatný, výuka je špatná, škola je špatná)
- Objektivní zdůvodnění (např. Byl jsem nemocný, nemohl jsem dohnat učivo)

Graf 5: Motivace k podvodnému jednání

Tabulka 9: Subjektivní ospravedlňování

Popis	Počet
Je to má vina, např. jsem líný a neučil jsem se, podcenil jsem látku,.....	47
Vina je mimo mně (učitel je špatný, výuka je špatná, škola je špatná)	29
Objektivní zdůvodnění (např. Byl jsem nemocný, nemohl jsem dohnat učivo)	39

Vzhledem k tomu, že téma se zaměřuje na podvádění, zajímalo nás také, jak reagují učitelé, když odhalí podvádění. Z grafu 6 je patrné, že většinou odpovědí respondentů bylo, že učitelé seberou tahák a ohodnotí známkou nedostatečnou, což bylo předpokládanou reakcí. Ohodnocení zadání nedostatečně s následným ohodnocením taháku uvedlo 13 % dotazovaných. „Učitelé si podvádění nevšímají“, „dělají, že to nevidí“, odpovědělo 8 % respondentů. Odpověď „Nevědí, co mají dělat“, činila 7 %. Jiné řešení zvolil zbytek dotazovaných respondentů.

Graf 6: Reakce učitelů při odhalení podvádění

Tabulka 10: Postoje učitelů k podvádění, tak jak je vnímají studenti

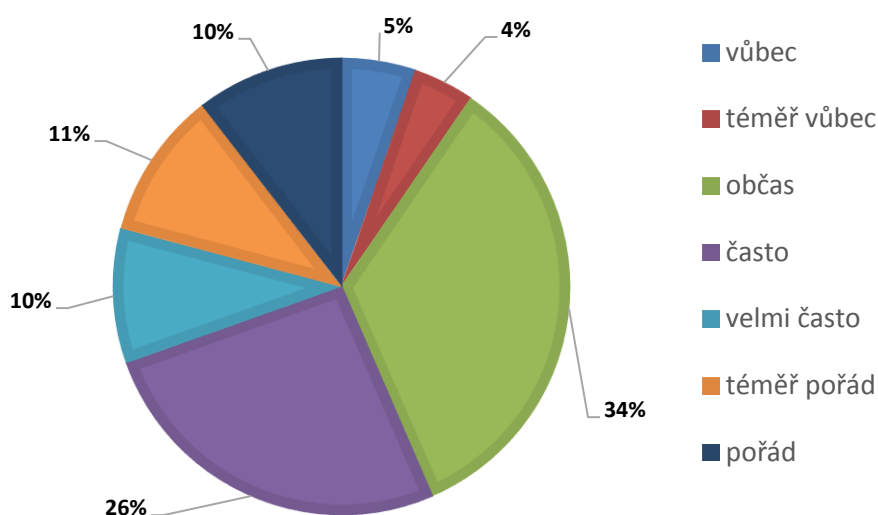
Popis	Počet
Seberou tahák a ohodnotí známkou nedostatečná	79
Nevšímají si toho - dělají že to nevidí	10
Nevědí, co mají dělat	8
Ohodnotí zadání nedostatečně, následně ohodnotí tahák (příprava na výuku)	15
jiné řešení	3

Podobnou otázkou byl v dotazníku zjišťován názor, jak by se mělo řešit podle studentů podvádění, dojde-li k jeho odhalení. Takřka polovina respondentů se shodla, že by učitel měl test sebrat a ohodnotit známkou nedostatečnou. Učitel sebere tahák a nechá přistiženého např. test dopsat (mnohdy v podobném znění se stejným výsledkem) napsalo 24 % žáků. Část respondentů otázku nedoplnila a zbytek respondentů uvedl např. tyto názory:

- *Tahák je sice forma podvodu, ale zároveň je to důkaz, že se student na test minimálně připravil, takže je z mého pohledu nefér test sebrat a ohodnotit nedostatečně. Bylo by fér, kdyby se tahák zabavil a nechal by pokračovat přistiženého studenta dokončit test.*
- *Myslím si, že pokud si žák připraví tahák doma a není to narychlo před hodinou, mělo by se to řešit pouze sebráním taháku a pokračováním v psaní písemky bez nějakého trestu.*
- *Sebrat tahák a ohodnotit známkou nedostatečnou. Větší problém je ale v prevenci (detekci) podvádění.*
- *Mnohokrát jsem tuto situaci již zažil, ale vždy postupovali učitelé jinak a bylo znát, zda to byl učitelův oblíbenec, nebo naopak. Situace se řešila různě, a to mi přišlo nefér jednání. Měla by se dát rovnou pětka a nepolemizovat nad situací v souladu s oblíbeností.*
- *Mělo by se stanovit pravidlo s informovaností, jak by jednotlivý učitel reagoval. Jeden učitel nás i naváděl, ať si tahák uděláme, že se tím na test připravíme, ale nesmí nás chytit. Tím jsme věděli, na čem bychom popřípadě byli při této situaci. Je také možné, že při tvorbě testu si látku touto přípravou lépe zapamatujeme a tahák vůbec nepotřebujeme. Nebo tak je to alespoň u mě.*
- *Už slovo podvádění napovídá, že je to špatné a nemělo by se to dělat. Je jasné a každý to ví, že podvádíte vlastním úmyslem a v případě odhalení se musí počítat s nějakým trestem. Je to, jako když porušíte zákon a přijde se na to, následuje vždy řízení a nějaký trest.*
- *Mělo by se postupovat vždy stejně, a to známkou nedostatečnou. Nemělo by se na to přihlížet jinak. Je to podvod a podvádět se nemá. Je špatné, když to řeší učitelé různě.*
- *Záleží vždy na učiteli.*

- *Sebrání taháku a oznámkování přípravy. Jednou mi to jeden z učitelů udělal a mně to v celku vyhovovalo. Přesto že jsem podváděl, vzal to z jiné stránky a ohodnotil přípravu na hodinu, tak mi to přišlo docela fajn.*
- *Neřešil bych to. Zabavil bych tahák a nechal ho dopsat a to, co psal s tahákem bych škrtl a hodnoceno by bylo pouze to, co by se psalo poté. Kdyby byl test napsán až do konce, tak bych zvolil nové otázky pro žáka s tahákem. Když si někdo udělá tahák, je to jeho věc, on pak učivo nebude v budoucnu znát.*

Na otázku, jak často využívají elektronickou formou podvádění vaši spolužáci, odpověděla většina žáků, že spolužáci očima respondenta podvádějí občas a často, což činilo více jak polovinu respondentů. Vůbec a téměř vůbec odpovědělo 10 % dotazovaných. Následují položky velmi často, téměř pořád a pořád. Tyto položky sčítaly 30 % odpovědí dotazovaných respondentů.

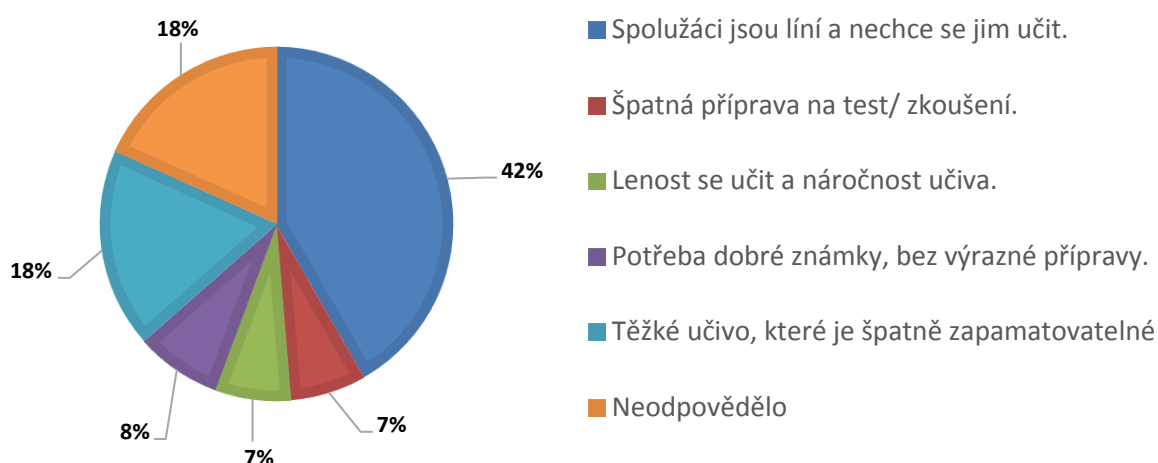

Graf 7: Frekvence využití elektronického podvádění u spolužáků

Tabulka 11: Frekvence podvádění u spolužáků očima respondenta

Popis	Počet
vůbec	6
téměř vůbec	5
občas	39
často	30
velmi často	11
téměř pořád	12
pořád	12

Zajímalo nás také, co vede spolužáky respondentů k podvádění. Z několika možných odpovědí, měla převahu odpověď, spolužáci jsou líní a nechce se jim učit. Odpovědi byly takřka vyrovnané a slučovaly hodnotu 22 %. Respondenti uvedli, že „spolužáci měli špatnou přípravu na test, či zkoušení“, „potřeba získání dobré známky“, „lenost se učit“ a „náročnost učiva“. Dalších 18 % doplnilo odpověď „těžké učivo, které je špatně zapamatovatelné“. Posledních 18 % na tuto otázku nenašlo odpověď.

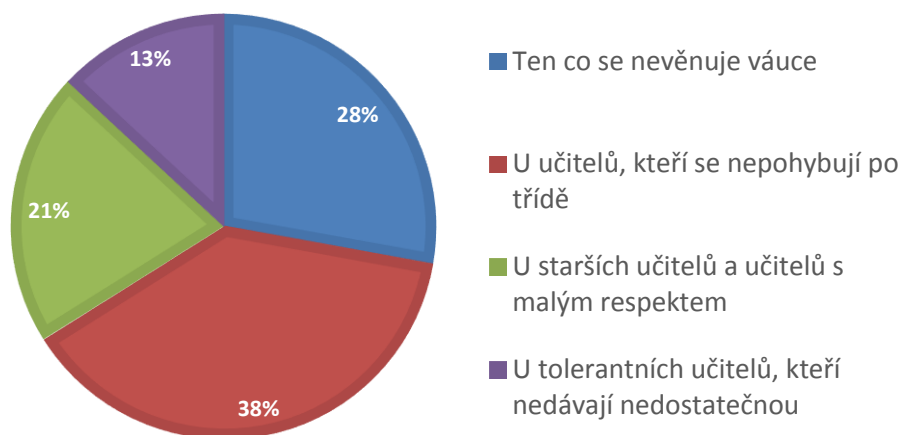

Graf 8: Co vede Vaše spolužáky k podvádění

Tabulka 12: Co vede vaše spolužáky k podvádění

Popis	Počet
Spolužáci jsou líní a nechce se jim učit.	48
Špatná příprava na test/ zkoušení.	8
Lenost se učit a náročnost učiva.	8
Potřeba dobré známky, bez výrazné přípravy.	9
Těžké učivo, které je špatně zapamatovatelné	21
Neodpovědělo	21

Další a zároveň poslední otázkou bylo v dotazníku zjišťování, u jakého typu učitele si spíše respondenti dovolí podvádět? Nejvíce si dovolí žáci podvádět u učitelů, kteří se nepohybují po třídě. Ten, co se nevěnuje výuce, odpovědělo 28 % respondentů.

Graf 9: U Jakého typu učitele si spolužáci spíše dovolí podvádět

Tabulka 13: U Jakého typu učitele si spíše dovolí podvádět

Popis	Počet
Ten co se nevěnuje výuce	32
U učitelů, kteří se nepohybují po třídě	44
U starších učitelů a učitelů s malým respektem	24
U tolerantních učitelů, kteří nedávají nedostatečnou	15

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zjistit a analyzovat výskyt a frekvenci podvádění studentů na středních školách, jeho motivaci a možné reakce učitelů. Téma pro autora bakalářské práce – učitele na střední škole - bylo zajímavé vzhledem k osobním zkušenostem s problematikou. Studenti jsou stále vynalézavější, proto jsem usiloval o hlubší vhled do problému a o nástin všech možností, jež má učitel k dispozici, jestliže podvádění odhalí.

Bakalářská práce měla teoreticko-empirický charakter. V teoretické části jsem prezentoval základní informace z odborné literatury, tištěných i elektronických zdrojů.

Pro empirické šetření jsem zvolil formu anonymního dotazníku, jehož položky byly zaměřeny na specifikaci forem podvádění, frekvenci podvodného jednání, motivace k podvodnému jednání, subjektivní "ospravedlnění" nečestného chování žáků, postoje učitelů k podvádění tak, jak je vnímají studenti. Respondenti – středoškolští studující - vyplnili dotazník ochotně a vstřícně. Zúčastnilo se 119 respondentů, 115 dotazníků bylo použitelných.

Byly stanoveny čtyři hypotézy:

H1: Většina dotazovaných žáků se dopustila opakovaně klasického podvádění ve škole.

H2: Většina dotazovaných studentů se dopustila opakovaně elektronického podvádění ve škole.

H3: Většina dotazovaných žáků, kteří připouštějí podvádění, se vymlouvá na vnější důvody.

H4: Většina učitelů přistižené studenty trestá.

Na základě vyhodnocených dat lze konstatovat, že všechny čtyři hypotézy byly potvrzeny. Porovnáme-li získaná data s obdobnými výzkumy provedenými v ČR v posledních letech, můžeme konstatovat, že se nevymykají v žádném ze sledovaných faktorů. Podvádění na střední škole lze do určité míry omezit vhodným chováním učitele: jestliže je učitel proaktivní jak při přípravě testů, tak během zkoušky, zmenšuje se prostor pro podvodné chování žáků. S trochou nadsázky lze konstatovat, že žáci podvádějí jen do té míry, kterou jim učitel nabídne.

Literatura:

BATES, Peggy; FAIN, Margaret. Detecting plagiarized papers. Coastal Carolina University Library Web site, 2002.

BOMBAK, A. Guide to Plagiarism and Cyber-Plagiarism. Alberta, University of Alberta, 2002.

ČÁP, Jan. Psychologie pro učitele. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-x.

CIZEK, G. J. Detecting and preventing classroom cheating: Promoting integrity in schools. Thousand Oaks, CA: Corwin, 2003.

DELORS, J. Učení je skryté bohatství. Vzdělávání pro 21. století. Teaching is the hidden wealth of education for the 21st century) Prague: Univerzita Karlova, 1997.

Dobrovská, D. 2006. Studentské podvádění pomocí elektronických prostředků. Aula: revue pro vysokoškolskou a vědní politiku. 2006, Sv. 4.

FONSECA, Lars. „Všichni vědí, že opisovat se nemá, ale stejně to každý dělá.“ Pedagogický pohled na paradoxy „férového“ opisování. Studia paedagogica, [S.l.], v. 18, n. 2-3, p. 73–92, zář. 2013. ISSN 1803-7437. Available at: <<http://www.phil.muni.cz/journals/index.php/studia-paedagogica/article/view/520/676>>. Date accessed: 02 bře. 2017
doi:<http://dx.doi.org/10.5817/SP2013-2-3-5>.

Galloway, M. K. (2012). Cheating in advantaged high schools: Prevalence, justifications, and possibilities for change. *Ethics and Behavior*, 22(5), 378–399.

GAVORA, Peter. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido, 2000. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6.

HOLEČEK, Václav. Aplikovaná psychologie pro učitele. V Plzni: Západočeská univerzita v Plzni, 2001. ISBN 80-7082-739-4.

<http://slovník-cizích-slov.abz.cz/>

KRAUS, Blahoslav. Středoškolská mládež a její svět na přelomu století. Brno: Paido, 2006. ISBN 80-7315-125-1.

MAREŠ, Jiří. Tradiční a netradiční podvádění ve škole. *Pedagogika*, 2005, 55.2: 310-335.

MAREŠ, Jiří a Jaro KŘIVOHLAVÝ. Komunikace ve škole. Brno: Masarykova univerzita, 1995. ISBN 80-210-1070-3.

MATOUŠEK, Jan. (Elektronické) podvádění studentů ve škole. 2016. Bachelor's Thesis. České vysoké učení technické v Praze. Vypočetní a informační centrum.

McLaughlin, R. D., & Ross, S. M. (1989). Student cheating in high school: A case of moral reasoning vs. "fuzzy logic". *The High School Journal* , 72(3), 97–104.

PANÁKOVÁ, Marie. Fenomén podvádění ve školách. Faktory ovlivňující podvádění studentů na středních školách v Pardubickém kraji [online], 2011.

Schab, F. (1991). Schooling without learning: Thirty years of cheating in high school. *Adolescence*, 26(104), 839–847.

STRÁNSKÁ, Taťána. Žákovské napovídání jako sociálně psychologický jev. *Pedagogika*, 1982.

VACEK, Pavel. Psychologie morálky a výchova charakteru žáků. Vyd. 2. Hradec Králové: VACEK, Pavel. Psychologie morálky a výchova charakteru žáků. Vyd. 2. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013. Recenzované monografie. ISBN 978-80-7435-257-7.

VANĚČEK, David. Didaktika technických odborných předmětů. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2016. ISBN 978-80-01-05991-3.

Seznam grafů

Graf 1: Pohlaví respondentů

Graf 2: Věkové zastoupení respondentů

Graf 3: Obor respondentů

Graf 4: Druhy Elektronického podvádění

Graf 5: Motivace k podvodnému jednání

Graf 6: Reakce učitelů při odhalení podvádění

Graf 7: Frekvence využití elektronického podvádění u spolužáků

Graf 8: Co vede Vaše spolužáky k podvádění

Graf 9: U Jakého typu učitele si spolužáci spíše dovolí podvádět

Seznam tabulek

Tabulka 1: Faktory, které mohou mít vliv na výskyt podvádění studentů.....	14
Tabulka 2: Upravená modifikace dle Čížka.....	16
Tabulka 3: Převzato z Mareš.....	17 - 18
Tabulka 4: Rozdělení pohlaví respondentů.....	21
Tabulka 5: Druhy klasického podvádění.....	23
Tabulka 6: Druhy elektronického podvádění.....	24
Tabulka 7: Frekvence elektronického podvádění.....	25
Tabulka 8: Subjektivní ospravedlňování.....	25 - 26
Tabulka 9: Subjektivní ospravedlňování.....	27
Tabulka 10: Postoje učitelů k podvádění, tak jak je vnímají studenti.....	27
Tabulka 11: Frekvence podvádění u spolužáků očima respondenta.....	29
Tabulka 12: Co vede vaše spolužáky k podvádění.....	30
Tabulka 13: U Jakého typu učitele si spíše dovolí podvádět.....	31

Příloha A Dotazník

Dotazník pro bakalářskou práci

Vážené respondentky, vážení respondenti,

Obracím se na Vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro Bakalářskou práci na téma „Elektronické podvádění studentů ve škole“.

Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpresnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná.

Předem děkuji za spolupráci. Student (Masarykova ústavu vyšších studií).

Správné odpovědi při variantách: a), b), c) atd. zakroužkujte. V otázkách, kde odpověď znázorňuje rámeček, označte křížkem příslušný rámeček odpovídající Vaší odpovědi, popřípadě doplňte Vaši odpověď.

1. Jakého jste pohlaví?

- a) Muž b) Žena
-

2. Kolik je Vám let?

- a) 15 b) 16 c) 17 d) 18 e) jiné číslo?
-

3. Jaký je Váš obor?

- a) učební (zakončeno výučním listem) b) studijní (zakončeno maturitní zkouškou)
-

4. Jakého druhu klasického podvádění jste se dopustil/a ?

- a) Opisování z učebnice, popřípadě ze sešitu při probíhajícím testu?
- b) Odevzdání předvyplněného testu, který jste si zjistil?
- c) Prohození skupiny A za B či naopak?
- d) Opisování od spolužáka?
- e) Opisování z podkladů učitele/ky, jež si zapomněl/a podklady na stole a odešel/a?
- f) Žádného – nikdy jsem nepodváděl/a.
- g) Jiného (doplňte) :

.....

.....

5. Jakého druhu Elektronického podvádění jste se dopustil/a?

- a) Použití nahrávacího zařízení (mp3 apod.)?
- b) Vyfotografoval jste někdy zadání během testu?
- c) Vytvoření práce pomocí jiné práce z internetu (referáty apod.).
- d) Zaslání hotového cvičení při hodině informatiky.
- e) Dopisování si během probíhajícího testu ve společné diskuzi.
- f) Dopisování si elektronickou formou se známým, který řeší zadání na dálku a zašle správné vypracování.
- g) Podvádění pomocí mikro vysílačky.
- h) Použil/a jste někdy jako tahák elektronické hodinky?
- i) Použil/a jste někdy záznamové zařízení mikro kamery k pořízení záznamu z testu?
- j) Žádného, nikdy jsem nepodváděl/a.
- k) Jaký jiný tahák formou elektronického podvádění jste použil/a?

.....

.....

6. Jak často využíváte elektronického podvádění?

☐	Vůbec
☐	Téměř vůbec
☐	Občas
☐	Často
☐	Velmi často
☐	Téměř pořád
☐	Pořád

7. Za jakých podmínek je pro Vás elektronické podvádění omluvitelné?

- a) Nechci zklamat rodinu a okolí
 - b) Nechci dostat špatnou známku
 - c) Potřebuji se udržet ve škole
 - d) Nechci být mezi nejhoršími
 - e) Učitel nejedná fěr
 - f) Neměl jsem na učení čas (práce, koníčky, partner)
 - g) Škola má veliké nároky
 - h) Učitel má nepřiměřené požadavky
 - i) Předmět je nezajímaví
 - j) Předmět je těžký
 - k) Nerozumím učivu
 - l) Předmět pro mne nemá žádný přínos
 - m) Nechtělo se mi učit
 - n) Nikdy jsem nepodváděl
-

8. „Motivace k podvodnému jednání:“

☐	Je to má vina, např. jsem líný a neučil jsem se, podcenil jsem látku,.....
☐	Vina je mimo mně (učitel je špatný, výuka je špatná, škola je špatná)
☐	Objektivní zdůvodnění (např. Byl jsem nemocný, nemohl jsem dohnat učivo)
-

9. Jak reagují učitelé, když odhalí podvádění?

☐	Seberou tahák a ohodnotí test známkou nedostatečnou.
☐	Nevšímají si toho – dělají, že to nevidí
☐	Nevědí, co mají dělat.
☐	Ohodnotí zadání nedostatečně, následně ohodnotí tahák (příprava na výuku)
☐	Jiné řešení?
-
-
-

10. Jak by se mělo řešit podle Vás podvádění při odhalení?

.....

.....

11. Jak často využívají elektronickou formu podvádění Vaši spolužáci?

☐	Vůbec
☐	Téměř vůbec
☐	Občas
☐	Často
☐	Velmi často
☐	Téměř pořád
☐	Pořád
-

12. Co vede Vaše spolužáky k podvádění?

.....

.....

13. U jakého typu učitele si spolužáci spíše dovolí podvádět?

☐	Ten co se nevěnuje výuce
☐	U učitelů, kteří se nepohybují po třídě
☐	U starších učitelů a učitelů s malým respektem
☐	U tolerantních učitelů, kteří nedávají nedostatečnou
-

